

Při normování institutu odpovědnosti za škodu je základní otázkou stanovení předpokladů jejího nástupu. V české právní teorii se rozlišují čtyři základní předpoklady: protiprávní jednání, vzniklá škoda, příčinná souvislost a zavinění.

Otázka protiprávního jednání má úzkou souvislost s prevencí škod a jistým obecným standardem jednání (koncept *reasonable person*). Zajímavou otázkou je, zda může v důsledku porušení smluvní povinnosti dojít k založení odpovědnosti za škodu vůči subjektu stojícímu mimo smluvní vztah. K potřebnému rozřešení této otázky je třeba mít širší základ teoretických znalostí, neboť se řešení dotýká samotných základních principů civilního práva: problematiky absolutních a relativních práv, ústavního postulátu právní jistoty i samotné koncepce odpovědnosti za škodu. Byť můj osobní názor ve smyslu odmítnutí této možnosti byl již vysloven, hlavním závěrem zůstává, že jde o značně složitou problematiku, která musí být předmětem dalšího vědeckého zkoumání.

Pokud jde o otázku příčinné souvislosti, ta zůstává v českém právním prostředí doménou teorie. Skutečně komplikované případy totiž tuzemská judikatura neřeší. Zajímavým počinem v této oblasti je kodifikace Principles of European Tort Law. V oblasti příčinné souvislosti tato kompilace shrnuje určité zásady, ke kterým dospěla judikatura jednotlivých evropských zemí. Nejzajímavějším se jeví otázka alternativní příčinnosti a koncepce ztráty šance. Oba tyto přístupy se snaží vyrovnat se složitými případy, ve kterých nelze prokázat naplnění všech předpokladů vzniku odpovědnosti za škodu na straně konkrétního škůdce a poškozený tak zůstává se svým nárokem neuspokojen. Druhou stranou mince však je skutečnost, že v důsledku těchto přístupů fakticky odpovídá za škodu i ten, u koho se z různých důvodů pouze domníváme, že za způsobenou škodu s určitou pravděpodobností může.

Pokud se týká platné právní úpravy, ta se vyznačuje především rozvinutým využitím konceptu objektivní odpovědnosti, který značně usnadňuje situaci poškozenému zejména v situacích, kdy je „slabší smluvní stranou“ (v širším slova smyslu, viz výše). Druhým pozoruhodným atributem je i široce pojatá prevenční povinnost.

Navrhovaná úprava v novém občanském zákoníku se pak zřetelně navrácí ke staré římskoprávní tradici, přináší některé již zapomenuté právní instituty a celkově právní úpravu zpřesňuje. Návrh stojí na přirozenoprávních základech a zdá se být kvalitním evropským zákoníkem, zůstává však otázkou, zda, kdy a v jaké podobě bude schválen.